

RITVA KYLLI

SUOMEN RUOKAHISTORIA

Suolalihasta sushiin

Gaudeamus

*Teos on saanut tukea Suomen tietokirjailijat ry:ltä sekä
WSOY:n kirjallisuussäätiöltä.*

Copyright © 2021 Tekijä & Gaudeamus

Gaudeamus
www.gaudeamus.fi

Kansi ja ulkoasu: Jukka Aalto
Kannen ja sisäsivujen alatunnisteiden kuvälähteet:
Museovirasto, iStockphoto ja Jukka Aalto
Sisäsivujen muut kuvälähteet sivulla 514

KL: 68.2, 92 • UDK: 641/642, 948.0

ISBN 978-952-345-135-3

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2021

SISÄLLYS

9 MENNEISYYDEN MAKUJA JÄLJITTÄMÄÄN

15 JOHDATUS SUOMEN RUOKAHISTORIAAN

15 Tutkimusta luiden, liesien ja luetteloiden avulla

18 Katolisen keskiajan ruokaperintö

35 OLKILEIPÄÄ JA OSTEREITA VARHAISMODERNISSA SUOMESSA

35 Ruokaa maataloilta, metsistä ja luonnonvesistä

47 Arjessa suolakalaa ja leipää – juhlassa viiliä ja voita

58 Suolalaivat ja sokeroidut herneet

79 Luonnon syötävät lääkeaineet

90 *Leipä ja valta*

101 MODERNISOITUVAN MAAILMAN MONI- PUOLISTUVAT MAUT PITKÄLLÄ 1800-LUVULLA

101 Voimakkaat kansakunnat syövät lihaa, heikot perunaa

114 Euroopan viimeinen rauhan ajan nälkäkatastrofi

131 Troppiikki saapuu Pohjolaan

148 Ruoan teollinen vallankumous

161 Talkkuna kansallisena rakentajana

173 Koneisto, jota ihmiseksi nimitetään

186 *Jouluruoka perinteiden kantajana*

199 VOIMAKASTA RUOKAA VASTA ITSENÄISTYNEESSÄ SUOMESSA

199 Nälän uhasta omavaraisuuteen

216 Vitamiinit kotirauhan häiritsijöinä

226 Lamavuosista kasvavaan kulutukseen

- 241 Keittiöiden sähköinen vallankumous
250 Kieltolaki ja sen pitkät jäljet
262 Tehostuva laitosruokailu

282 *Metsiin mätänevät marjat*

291 **RUOKAHUOLTO SOTIVASSA JA
JÄLLEENRAKENTAVASSA SUOMESSA**

- 291 Vatsallaan marssiva armeija
309 Siviilien tarpeet toissijaiset
320 Evakkojen ruoka ja ennakkoluulot
334 Säännöstelytaloudesta sipulipihviin
342 Olympia-Suomen kansainväliset maut

352 *Munkkipannusta mikroaaltouuniin*

365 **KIIREISEN KOTIKOKIN KANSAINVÄLISTYVÄ KEITTIÖ**

- 365 Paketoidut pellot ja hehtaarihallit
379 Broileri ja jauheliha – uudet kansallisruoat
389 Kevyttuotteet ja kesämökkien makkarat
401 Säilykkeillä kohti sukupuolten välistä tasa-arvoa
416 Kosteaa sukupolvi yhteisellä aterialla
429 ”Pollo on kana, huevo muna”
441 Atomiajan ruoka

454 *Suomalaiset, syömäpuikot ja sushi*

463 **MENNEISYYS LAUTASELLA**

472 **VIITTEET**

495 **LÄHTEET JA TUTKIMUSKIRJALLISUUS**

514 **KUVALÄHTEET**

516 **RUOKAHAKEMISTO**

525 **TEKIJÄ**